

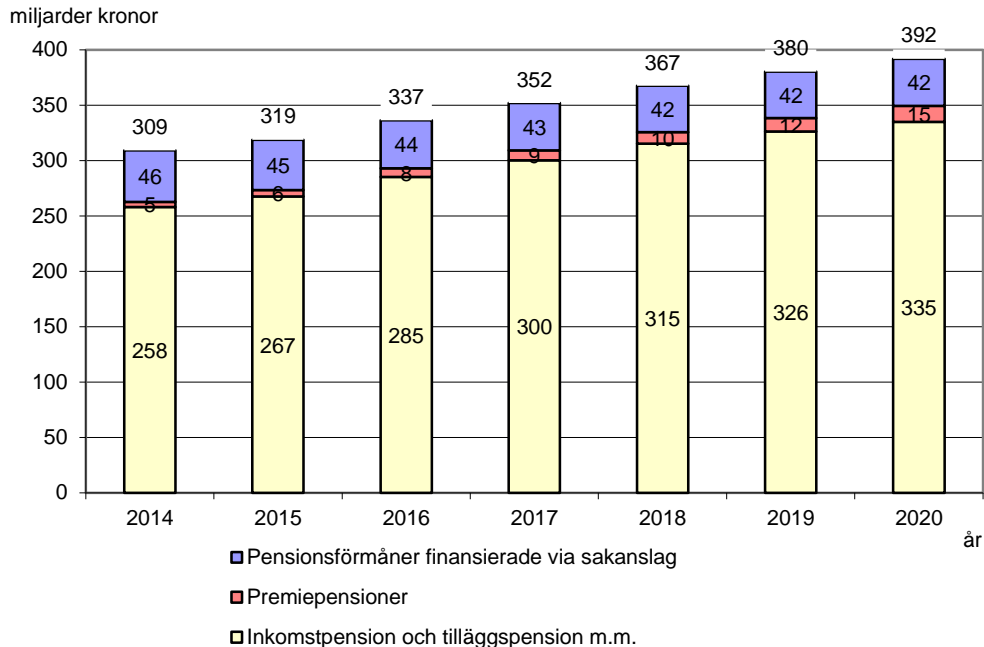
**Anslagsbelastning och prognos för anslag inom
Pensionsmyndighetens ansvarsområde
budgetåren 2016–2020**

Innehåll

Sammanfattning och inledning	3
Prognoser för inkomstindex och balanstal.....	8
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	
1:1 Garantipension till ålderspension	15
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	17
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	19
1:4 Äldreförsörjningsstöd	21
2:1 Pensionsmyndigheten	24
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.....	
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	29
1:7 Pensionsrätt för barnår.....	32
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.....	34
Bilaga 1	Sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen
Bilaga 2	Utgifter inom Pensionsmyndighetens ansvarsområde
Bilaga 3	Månadsfördelade prognoser för 2016

Sammanfattning

Pensionsmyndigheten har i uppdrag att redovisa utgiftsprognoser för förmåner inom dess ansvarsområde. I diagrammet nedan redovisas utgiftsutvecklingen från 2014-2020.

De totala utgifterna förväntas öka under prognosperioden, från 309 miljarder kronor år 2014 till 392 miljarder kronor år 2020. Utgifterna ökar som en följd av fler ålderspensionärer och att pensionerna ökar nominellt. Antalet ålderspensionärer beräknas öka från 2,1 miljoner år 2014 till 2,3 miljoner år 2020.

Från de antaganden som gjorts avseende balansindex beräknas följande förändringar för inkomstpensionerna (och tilläggspensionerna efter 65 år):

Förändring av inkomstpensioner, procent

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Maj-prognos	+0,9	+4,2	+2,8	+3,1	+1,7	+1,4
Juli-prognos	+0,9	+4,2	+3,0	+2,9	+1,6	+0,9

Inkomstpensionen prognostiseras att öka nominellt för varje år under prognosperioden. Prognosen för inkomstindex är höjd år 2017 jämfört med prognosen i maj. Genomsnittsinkomsten beräknas öka något mer jämfört med vad som antogs i föregående prognos. Även prognosen för balansindex är höjd för 2017. Enligt prognosen stängs balanseringen av år 2018. Från och med det år balanseringsperioden upphör används inkomstindex istället för balansindex vid indexering av inkomstpensionerna. Indexeringen beräknas bli något lägre 2018-2020 jämfört med föregående prognos beroende på att prognosen för balansindex/inkomstindex har sänkts. Se vidare avsnittet Prognoser för inkomstindex och balanstal.

Prisbasbeloppet, som bland annat påverkar garantipensionen beräknas öka med 1,1 procent år 2017.

2016-07-29

Bland de yngre ålderspensionärerna är det fler som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig jämfört med de äldre ålderspensionärerna. Långsiktigt minskar andelen ålderspensionärer som får bostadstillägg eller garantipension, givet oförändrade regler. Sänkningen av inkomstpensionen vissa år, till exempel 2014, kan dock medföra kortsiktigt att antalet med bostadstillägg eller garantipension ökar något.

De viktigaste förändringarna jämfört med föregående anslagsuppföljning

Antalet förmånstagare med *Bostadstillägg* har justerats upp för åren 2016-2020 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. I föregående anslagsuppföljning antogs att antalet förmånstagare skulle sjunka något under 2016, senare mätvärden visar att det inte har skett. Antalsprognosen har därför justerats upp och antalet förmånstagare beräknas istället öka marginellt i år.

För anslaget *Barnpensioner och efterlevandestöd* har utgiftsprognosen sänkts, framför allt på längre sikt. En ny prognos från Migrationsverket den 25 juli har en minskande effekt på antalet efterlevandestöd från och med 2018.

Prognosändringarna för övriga anslag kan betraktas som relativt små bortsett från de förändringar som orsakas av ändrade prognoser för inkomstindex, balansindex och prisbasbeloppet.

Administrationskostnader

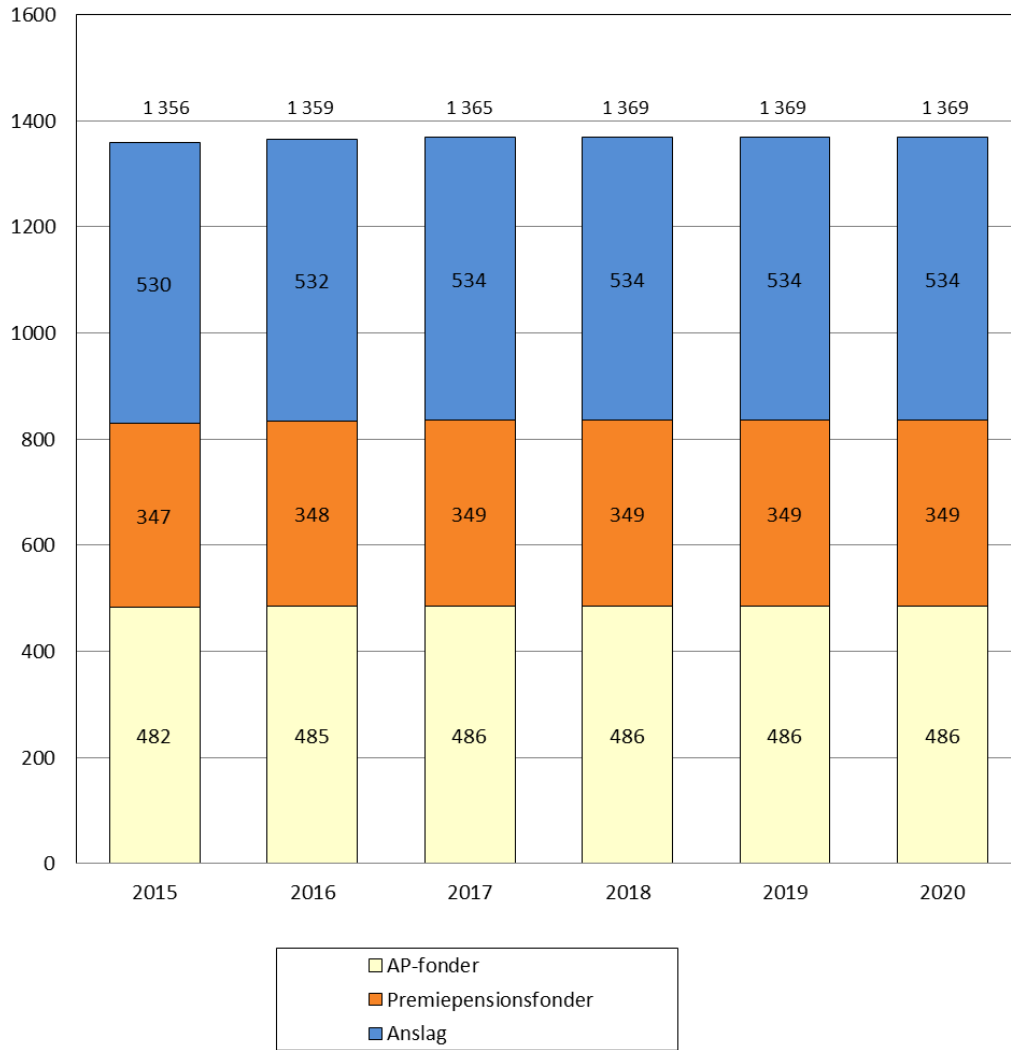
Prognosen för de administrationskostnader som belastar anslaget 2016 är oförändrad jämfört med den prognos som lämnades i maj.

2020 beräknas de totala administrationskostnaderna till 1 450 miljoner kronor med prisuppräknning inkluderad, vilket motsvarar totalnivån vid föregående prognostillfälle.

I 2016-års priser beräknas administrationskostnaderna, såväl anslags- som totalnivån, ligga i princip fast över tiden.

Diagrammet som följer visar administrationskostnaderna i fasta priser åren 2015-2020.

Miljoner kroner

Inledning

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2016 ska Pensionsmyndigheten senast den 1 augusti 2016 redovisa utgiftsprognoser för 2016 – 2020. Utgiftsprognoserna ska redovisas i Hermes. Prognoserna ska lämnas i löpande priser. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till statsbudgeten. De antaganden som ligger till grund för prognoserna ska redovisas.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och redovisas genom inrapportering i Hermes.

Uppdrag

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2016 ska följande redovisas:

- belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad
- prognoser för 2016 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget, redovisat totalt samt fördelat per månad
- beräkningar av samtliga anslagsnivåer och anslagsposter samt utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2017 – 2020
- prognoser för balanstalet för 2017 – 2020
- prognoser för inkomstindex för 2017 – 2020
- förklaring till och analys av utfall i samband med förändringar i prognoser,
- beskrivningar av eventuella förändringar av prognosmodeller,
- prognosen för ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit enligt 7 kap 4 § budgetlagen (2011:203) och hur skulden belastar anslag, respektive AP-fonderna och premiepensionssystemet samt
- användningen av den särskilda krediten enligt 7 kap 6 § budgetlagen (2011:203).

I denna rapport redovisas prognoser för åren 2016 – 2020 för anslag inom Pensionsmyndighetens ansvarsområde inom utgiftsområdena 11 och 12 samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. I respektive avsnitt redovisas även en jämförelse med närmast föregående prognos.

En sammanfattande tabell för 2016 över anslagsuppföljningen inkluderande jämförelse med statens budget redovisas i bilaga 1. Utvecklingen av antal förmånstagare och av olika medelbelopp m.m. redovisas i bilaga 2. Månadsfördelade prognoser för 2016 redovisas i bilaga 3.

Prognoserna för inkomstindex och balanstal redovisas i ett eget avsnitt.

Redovisningen av ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit samt användningen av den särskilda krediten redovisas i avsnitt 11.2:1 Pensionsmyndigheten.

Prognosunderlag

Vi använder det mest aktuella dataunderlag som finns tillgängligt. Det innebär att statistik för juli men det ekonomiska månadsutfallet till och med juni 2016 har kunnat användas som underlag i prognosen.

2016-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2016-3

Vid prognoserna tas hänsyn till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Däremot tas oftast inte hänsyn till av regeringen aviserade regeländringar för vilka lagförslag saknas eftersom detaljerat underlag för beräkningar inte finns.

Till beräkningarna har vi använt en inofficiell befolkningsprognos från SCB som kom i maj 2016. Den har reviderats jämfört med SCB:s officiella befolkningsprognos i april med anledning av att Migrationsverket den 27 april publicerade en ny prognos för bland annat antalet asylsökande. Vid prognosen för efterlevandestöd har vi även använt resultat från Migrationsverkets prognos den 25 juli.

Från Konjunkturinstitutet har hämtats in uppgifter med prognoser för löneutveckling och prisbasbelopp med mera. Dessa antaganden har legat till grund för eller fungerat som antaganden vid prognosberäkningarna. Den antagandebild som använts redovisas i bilaga 2.

Kontaktpersoner

Anslag	Kontaktperson
Prognoser för inkomstindex och balanstal	Stefan Granbom, Hans Karlsson
11.1:1 Garantipension till ålderspension	Stefan Granbom
11.1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	Hans Karlsson
11.1:3 Bostadstillägg till pensionärer	Stefan Granbom
11.1:4 Äldreförsörjningsstöd	Stefan Granbom
11.2:1 Pensionsmyndigheten	Johan Söderberg
12.1:5 Barnpensioner och efterlevandestöd	Hans Karlsson
12.1:7 Pensionsrätt för barnår	Stefan Granbom
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	Hans Karlsson

Samtliga kan nås på telefon 0771-771 771

Prognoser för inkomstindex och balanstal

Enligt regleringsbrevet för Pensionsmyndigheten ska prognoser lämnas för balanstalet och inkomstindex för 2017 – 2020.

Inkomstindex för ett år baseras på de senaste tre årens genomsnittliga realinkomstutveckling samt förändringen av konsumentprisindex mellan juni året innan och juni två år innan. Det gäller fram till år 2016. Från år 2017 baseras inkomstindex på förändringen av genomsnittlig pensionsgrundande inkomst mellan två år. Pensionsgrundande inkomster (PGI) som överstiger 0,423 prisbasbelopp ingår för individer som är mellan 16-64 års ålder.

Inkomstindex för åren 2017-2020 är beräknat utifrån Konjunkturinstitutets prognos för summa PGI. Pensionsmyndigheten har för dessa år gjort en prognos för antal med PGI som baseras på Konjunkturinstitutets prognos för sysselsättning samt SCB:s befolkningsprognos. Pensionsmyndigheten har därefter färdigställt prognosen för inkomstindex för åren 2017-2020. Den antagandebild som använts till prognoserna finns i bilaga 2.

Inkomstindex för år 2015 är 158,91, en ökning med 2,1 procent jämfört med år 2014. Inkomstindex för år 2016 är fastställt till 162,14 vilket är en ökning med 2,0 procent jämfört med år 2015. Pensionsmyndighetens prognos för inkomstindex redovisas nedan.

Prognos PGI

	Utfall					Prognos				
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Summa PGI (miljarder kronor)	1346	1398	1444	1481	1531	1591	1674	1749	1822	1885
Procentuell utveckling	3,1	3,9	3,3	2,6	3,4	4,0	5,2	4,5	4,2	3,5
Antal med PGI (tusental)	5024	5068	5091	5112	5149	5229	5294	5349	5399	5449
Förändring (tusental)	+32	+44	+24	+21	+37	+80	+65	+55	+50	+50
Snittinkomst (tusental kronor)	268	276	284	290	297	304	316	327	338	346
Procentuell utveckling	2,5	3,0	2,8	2,1	2,6	2,4	3,9	3,4	3,2	2,5

Utvecklingen av antalet personer i åldern 16-24 som arbetar och som når över inkomsten på 0,423 prisbasbelopp per år har relativt stor betydelse för antalet med pensionsgrundande inkomst eftersom antalet med pensionsgrundande inkomst för dem som är äldre inte förändras så mycket år från år. Under lågkonjunkturen 2009 sjönk antalet med pensionsgrundande inkomst mellan 16-24 år relativt kraftigt. En viss

2016-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2016-3

återgång skedde under 2010 och 2011. År 2011 skedde den största antalsökningen i åldersgruppen 16-24 år. Antalet i den gruppen ökade med 38 000. Individer i denna åldersgrupp har i regel låga inkomster.

Antalet med PGI beräknas öka under prognosperioden. Konjunkturinstitutet prognostiserar att sysselsättningen ökar och SCB prognostiserar att befolkningen ökar relativt kraftigt. Antalet med PGI är dock relativt svårt att prognostisera eftersom det är många personer som har inkomster omkring tröskeln på 0,423 prisbasbelopp.

Summa PGI styrs främst av lönesummeutvecklingen men till viss del även av prisbasbeloppets utveckling eftersom prisbasbeloppet påverkar många socialförsäkringar m.m.

Jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning är prognosen för inkomstindex sänkt från år 2018. Summa PGI har justerats ned. För år 2017 har prognosen justerats upp eftersom genomsnittsinkomsten prognostiseras att öka något mer 2016 jämfört med föregående anslagsuppföljning.

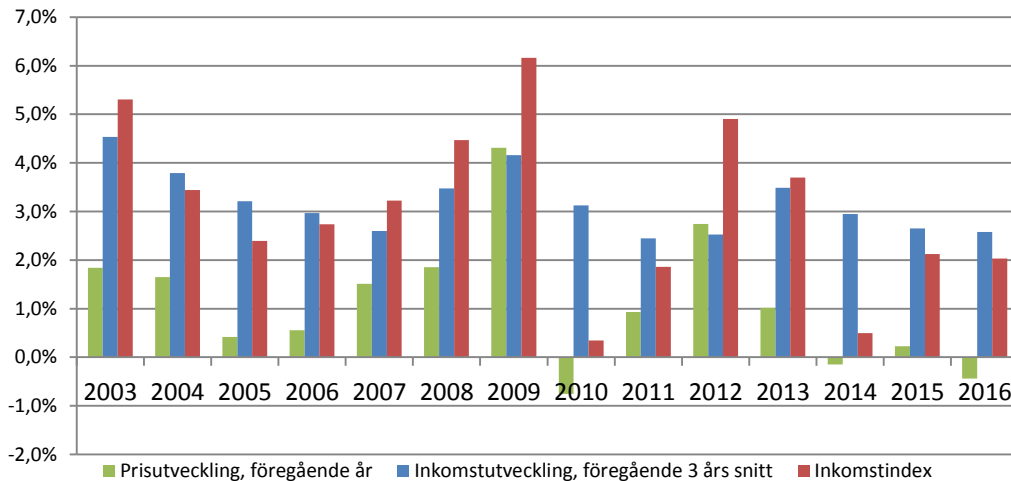
Från och med år 2017 är inkomstindex beräknat enligt nya regler (SFS 2015:676).

Prognos inkomstindex och dess delar

	Fastställda inkomstindex						Prognos			
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Real inkomst- utveckling, tre års snitt	1,0	1,5	1,9	1,7	2,3	2,7				
Prisförändring, juni t- 1 – juni t-2	0,9	2,7	1,0	-0,1	0,2	-0,4				
Korrigerig av tidigare prognoser	-0,0	0,5	0,7	-1,1	-0,4	-0,2				
Förändring av inkomstindex	1,9	4,9	3,7	0,5	2,1	2,0	3,9	3,4	3,2	2,5
Inkomstindex, ny prognos	142,34	149,32	154,84	155,61	158,91	162,14	168,52	174,26	179,84	184,35
Inkomstindex, föregående prognos							168,30	174,53	180,37	185,83

Utvecklingen av inkomstindex för ett enskilt år påverkas dels av inkomstutvecklingen men även av prisutvecklingen (gäller före regeländringen 2017). Inkomstindex har därför en annan utvecklingstakt jämfört med inkomstutvecklingen. För ett enskilt år har prisutvecklingen relativt stor betydelse jämfört med inkomstutvecklingen (se diagram nedan).

Inkomst- och prisutveckling i förhållande till utvecklingen av inkomstindex

Beräkningen av *balanstalet* baseras på samma antaganden som utgiftsprognoserna. Balanstalet består av tre komponenter, avgiftstillgång, AP-fondernas fondkapital samt pensionsskuld.

Ett antagande har gjorts för utvecklingen av aktiekurserna i Sverige och övriga länder som AP-fonden har medel placerade i, främst USA och EU-länder. Det är nödvändigt att göra ett sådant antagande för att kunna beräkna AP-fondens ställning och därmed balanstalet. Vid beräkningen antas att aktier ger en överavkastning i förhållande till korta räntor på 3,5 procent, inklusive utdelningar. Efter avdrag för utdelningar innebär det att aktiekurserna under ett år beräknas att stiga med cirka en procent mer än vad som motsvarar korta räntor. Under ett innevarande år beaktas kursutvecklingen hittills under året medan den beskrivna schablonmetoden tillämpas för resten av året, med hänsyn till antalet månader som återstår av året. Avkastningsantagandet är behäftat med mycket stor osäkerhet och bör inte betraktas som en ”prognos”. Även två alternativa antaganden har gjorts för kursutvecklingen för att illustrera hur detta antagande påverkar balanstalets prognos.

År 2015 steg aktiekurserna (exklusive valutakursvinster och utdelningar) med ungefär två procent. Detta är ett genomsnitt för Sverige, USA och andra länder som AP-fonderna har medel placerade i. För 2016 antas att aktiekurserna *minskar* med tre procent i huvudalternativet på grund av utvecklingen under det första halvåret 2016. För 2017 antas att aktiekurserna ökar med en procent och för 2018 med två procent. Detta alternativ har legat till grund för beräkningen av balansindex och därmed också utgiftsprognoserna för inkomstgrundad ålderspension, garantipension, änkepension och BTP. De övriga två alternativen ska ses som en känslighetsanalys om hur balanstalet påverkas av antagandet om aktiekursernas utveckling. I det optimistiska alternativet har antagandet höjts med tio procentenheter för varje år jämfört med huvudalternativet och i det pessimistiska alternativet har det sänkts lika mycket.

Den tabell som följer redovisar bland annat de antaganden som gjorts för kursutvecklingen 2016 – 2018. Något antagande om kursutvecklingen 2019 och 2020 behöver inte göras eftersom balanstalet för 2020 baseras på utfallet 2018. I tabellen

visas också balanstalet för 2016, preliminärt balanstal för 2017 samt en prognos för balanstalen 2018 – 2020. Från och med 2017 införs dämpade balanstal som i stället för balanstalen kommer att användas vid beräkning av balansindex. Detta innebär att bara en tredjedel av balanstalets avvikelse från 1,0 kommer att påverka balansindex.

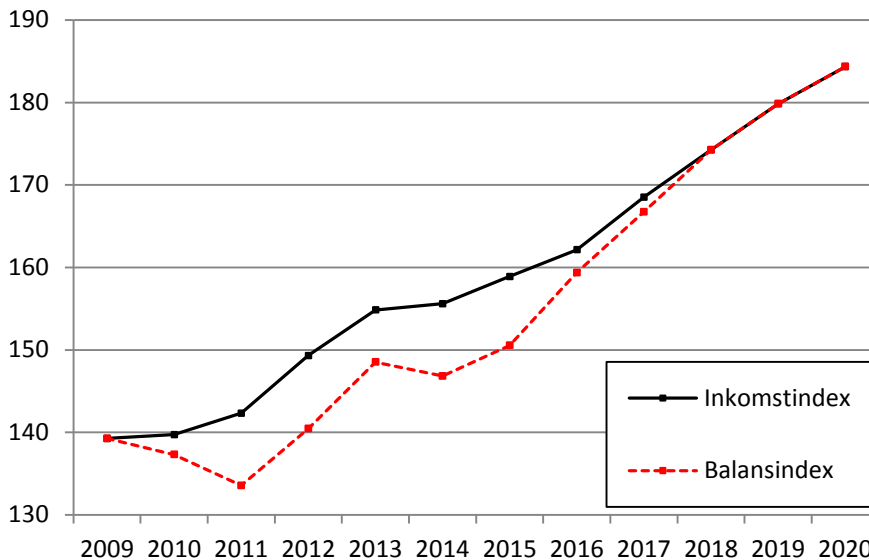
I tabellen redovisas också balansindex för 2016 samt en prognos för balansindex för 2017. För 2018 – 2020 redovisas inkomstindex i tabellen eftersom vi beräknar att balanseringsperioden upphör 2018. Det är dock mycket osäkert om balanseringsperioden kommer att upphöra 2018 eller 2019.

I det pessimistiska alternativet har balanseringsperioden ännu inte upphört 2019. År 2020 är balanstalet dessutom mindre än 1,0 i detta alternativ, vilket innebär att det blir en negativ balansering detta år i det pessimistiska alternativet.

	2016	2017	2018	2019	2020
Aktiekursernas utveckling, %					
Huvudalternativ	-3,0	+1,0	+2,0		
Optimistiskt alternativ	+7,0	+11,0	+12,0		
Pessimistiskt alternativ	-13,0	-9,0	-8,0		
Balanstal, utfall och prognos					
Huvudalternativ	1,0375	1,0201	1,0327	1,0212	1,0156
Optimistiskt alternativ	1,0375	1,0201	1,0413	1,0377	1,0402
Pessimistiskt alternativ	1,0375	1,0201	1,0239	1,0072	0,9944
Dämpat balanstal, prognos					
Huvudalternativ		1,0067	1,0109	1,0071	1,0052
Optimistiskt alternativ		1,0067	1,0138	1,0126	1,0134
Pessimistiskt alternativ		1,0067	1,0080	1,0024	0,9981
Balansindex, huvudalternativ	159,37	166,75	174,26	179,84	184,35

Diagrammet som följer visar utvecklingen och prognoser för inkomstindex och balansindex i huvudalternativet. Från och med 2018 kommer det inte att finnas något formellt balansindex enligt beräkningen vilket kan tolkas så att de två indexen överensstämmer.

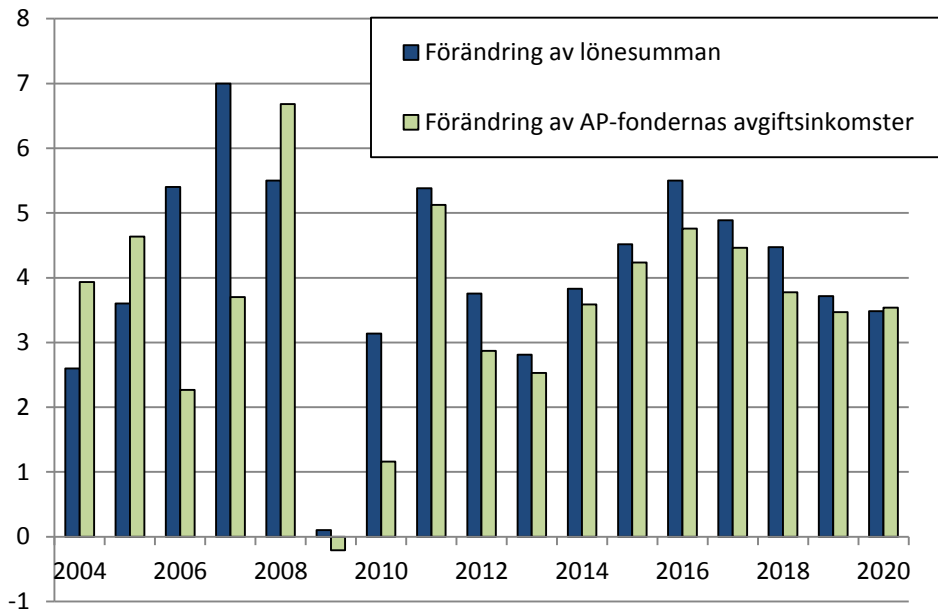
Inkomstindex och balansindex 2009 – 2020

Prognosen för balanstalet har höjts för 2018 men sänkts för 2019 och 2020. Prognosen för AP-fondernas fondkapital har sänkts något beroende på aktiekursernas utveckling under det andra kvartalet 2016. Prognosen för avgiftstillgången har höjts något för 2018 men sänkts något för åren därefter. Prognosen för pensionskulden är i stort sett oförändrad för 2018, har höjts något för 2019 men sänkts något för 2020 jämfört med föregående prognos.

Tillgångarna består till största delen av avgiftstillgången. Avgiftstillgångens utveckling styrs av AP-fondernas avgiftsinkomster och omsättningstiden. AP-fondernas avgiftsinkomster består av en arbetsgivaravgift och egenavgift samt en allmän pensionsavgift och en statlig ålderspensionsavgift. Arbetsgivaravgiften och den allmänna pensionsavgiften påverkas av lönesummans utveckling. Egenavgiften kan ha en annan utvecklingstakt men den avgiften utgör bara några procent av AP-fondernas avgiftsinkomster. Den statliga ålderspensionsavgiften utgör för närvarande knappt tio procent av AP-fondernas avgiftsinkomster. Den påverkas till exempel av utvecklingen inom sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna. Den statliga ålderspensionsavgiften har ofta haft en låg men ojämn utvecklingstakt. AP-fondernas avgiftsinkomster påverkas också av hur avgifterna fördelas mellan AP-fonderna, premiepensionssystemet och statsbudgeten. AP-fondernas avgiftsinkomster har ökat i långsammare takt än lönesumman för de flesta åren. Det beräknas också gälla för de flesta prognosåren. En jämförelse mellan lönesummans utveckling och AP-fondernas avgiftsinkomster redovisas i diagrammet som följer.

Förändring av lönesumman respektive AP-fondernas avgiftsinkomster jämfört med året innan, procent

Tabellen som följer visar de komponenter som ingår i balanstalet och en jämförelse med föregående prognos. Beloppen anges i miljoner kronor.

		Avgifts- tillgång	AP- fonderna	Summa tillgångar		Pensions- skuld	Balanstal	Dämpat balanstal
2017	Utfall	7 457 227	1 230 294	8 687 521		8 516 563	1,0201	1,0067
2018	Ny prognos	7 770 741	1 206 412	8 977 153		8 692 939	1,0327	1,0109
	Föregående prognos	7 755 207	1 211 447	8 966 654		8 693 223	1,0315	1,0105
2019	Ny prognos	8 081 589	1 194 644	9 276 233		9 083 970	1,0212	1,0071
	Föregående prognos	8 088 760	1 200 385	9 289 145		9 073 382	1,0238	1,0079
2020	Ny prognos	8 349 116	1 184 070	9 533 186		9 386 642	1,0156	1,0052
	Föregående prognos	8 387 391	1 192 756	9 580 147		9 403 165	1,0188	1,0063

Följsamhetsindexering m.m.

Alla inkomstpensioner samt tilläggspensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. Detta innebär att pensionerna räknas om vid varje årsskifte med förändringen av inkomstindex efter ett avdrag på 1,6 procentenheter. Om balanseringen är aktiverad används ett så kallat balansindex i stället för inkomstindex.

År 2015 räknades tilläggspensioner över 65 år samt inkomstpensioner upp med 0,9 procent och i år har de blivit uppräknade med 4,2 procent. Även för åren 2017 – 2020 beräknas de bli uppräknade nominellt. Genom att räkna bort effekten av förändringen av prisbasbeloppet kan ”real” förändring av inkomstpensionerna beräknas. Inkomstpensionerna beräknas öka reallt till och med 2018 men minska 2019 och 2020.

Tabellen nedan visar effekten av följsamhetsindexeringen 2015 – 2020 enligt huvudalternativet ovan. Förändringen för inkomstpension gäller också tilläggs pension över 65 år.

	2016	2017	2018	2019	2020
Förändring av inkomstindex, %	+2,0	+3,9	+3,4	+3,2	+2,5
Balanseringseffekt	+3,7	+0,7	+1,1	0,0	0,0
Förändring av balansindex, %	+5,9	+4,6	+4,5	+3,2	+2,5
Nominell förändring av inkomstpensionerna, %	+4,2	+3,0	+2,9	+1,6	+0,9
”Real” förändring av inkomstpensionerna, %	+4,7	+1,8	+1,5	-1,5	-2,4

Balansindex är lägre än inkomstindex på grund av de negativa balanseringarna 2010, 2011 och 2014. Balanseringseffekten blev positiv åren 2012, 2013, 2015 och 2016 och blir också positiv 2017 enligt det preliminärt beräknade balanstalet för detta år. Balanseringseffekten beräknas också bli positiv 2018. Enligt beräkningarna kommer indexeringen att återställas 2018. Då blir balansindex lika med inkomstindex, dvs. formellt kommer det inte att finnas något balansindex detta år. Även åren 2019 och 2020 beräknas balanstalet och därmed också det dämpade balanstalet bli större än 1,0 vilket innebär att det inte blir någon balansering dessa år enligt beräkningen.

Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen 2010 – 2011 och 2014 höjde garantipensionen för dem som hade både inkomstgrundad pension och garantipension. När inkomstpensionen sänks tillkommer det även en del nya ”garantipensionärer” som hamnar under brytpunkten för garantipension. De får dock låga belopp i garantipension. Balanseringen har därför en höjande effekt på utgifterna för garantipension och även BTP. Vissa änkepensioner påverkas också av balanseringen.

Prisbasbeloppet beräknas öka under perioden 2017 – 2020 efter att ha varit nästan oförändrat under några år. Höjda prisbasbelopp har en höjande effekt på utgiftsnivån för garantipension till ålderspension, garantipensioner till efterlevandepension, äldre-försörjningsstöd, efterlevandestöd samt tilläggs pension före 65 års ålder. Inkomstindex beräknas också öka. Det påverkar inkomstgrundade efterlevandepensioner inklusive barnpensioner. Höjningen av inkomstindex höjer också pensionsrätten för barnår.

Tabellen nedan visar de fyra viktigaste indexen inom pensionssystemet för åren 2014 – 2020. De tre förstnämnda är prognostiserade av Pensionsmyndigheten medan prisbasbeloppet är prognostiserat av Konjunkturinstitutet. Indexen redovisas också i bilaga 2. Åren 2018 – 2020 kommer det formellt inte att finnas något balansindex enligt beräkningen men man kan uttrycka det så att balansindex är lika med inkomstindex dessa år.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inkomstindex	155,61	158,91	162,14	168,52	174,26	179,84	184,35
Balansindex	146,84	150,55	159,37	166,75	174,26	179,84	184,35
Inkomstbasbeloppet	56 900	58 100	59 300	61 600	63 700	65 800	67 400
Prisbasbeloppet	44 400	44 500	44 300	44 800	45 400	46 800	48 400

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

1:1 Garantipension till ålderspension

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2016	2017	2018	2019	2020
14 154 300	13 365 900	12 733 500	12 724 200	13 193 900

Analys

Antalet ålderspensioner beräknas öka under åren 2016–2020 eftersom det är fler som tillkommer än som avlider. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. De nya ålderspensionärerna har också högre genomsnittlig inkomstgrundad pension än vad befintliga pensionärer har. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Detta medför att antalet garantipensioner som tillkommer under ett år är färre än antalet som upphör genom dödsfall. Antalet garantipensioner minskar därmed på lång sikt.

Balanseringen inom inkomstpensionssystemet har en höjande effekt på utgifterna för garantipension, se tidigare avsnitt om prognoser för inkomstindex och balanstal. Prisbasbeloppet beräknas öka under åren 2016-2020. Det har en höjande effekt på utgiftsnivån.

Ungefär 702 000 ålderspensionärer har garantipension vid mitten av år 2016. År 2015 var det 769 000 ålderspensionärer med garantipension. Minskningen av antalet mellan 2015 och 2016 beror bland annat på att inkomstpensionen räknades upp med 4,2 procent år 2016 medan prisbasbeloppet *minskade* med 0,4 procent. Många personer blir av med garantipension när inkomstpensionen ökar. Antalet ålderspensionärer med garantipension beräknas att minska ytterligare till 673 000 år 2017 på grund av högre indexeringsstakt för inkomstpensionen. Antalet garantipensioner beräknas därefter minska till 654 000 år 2020.

Genomsnittligt garantipensionsbelopp beräknas sjunka till 2018 för att därefter öka något. Minskningen beror på att nytillkommande pensionärer har lägre garantipension i genomsnitt än vad de som avlider har. Ökningen under slutet av prognosperioden beror främst på att prisbasbeloppet beräknas öka mer jämfört med tidigare år.

2016-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2016-3

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2016.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Föregående prognosbelopp	14 259 300	13 352 900	12 633 400	12 578 200	13 093 900
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden		+36 000	+132 100	+195 000	+229 000
Volym- och strukturförändringar	-105 000	-23 000	-32 000	-49 000	-129 000
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	14 154 300	13 365 900	12 733 500	12 724 200	13 193 900
Differens i 1000-tal kronor	-105 000	+13 000	+100 100	+146 000	+100 000
Differens i procent	-0,7	+0,1	+0,8	+1,2	+0,8

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för garantipension påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt även av inkomstindex/balansindex (ju lägre inkomstindex/balansindex desto högre garantipensioner).

Prognosen för prisbasbeloppet är höjd för åren 2017-2020 jämfört med prognosen i budgetunderlaget. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen.

Prognosen för balansindex/inkomstindex är höjd för år 2017 men sänkt för åren 2018-2020 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt för år 2017 men en höjande effekt för åren 2018-2020 gällande utgiftsprognosen för garantipension.

Volym- och strukturförändringar

För år 2016 beräknas medelantalet förmånstagare under året bli något lägre jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. De retroaktiva utgifterna beräknas även bli lägre vilket har en sänkande effekt på utgiftsprognosen.

1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2016	2017	2018	2019	2020
11 919 900	11 543 700	11 099 700	10 595 500	10 026 000

Från anslaget finansieras änkepension, allmän omställningspension, förlängd omställningspension och särskild efterlevandepension samt garantipensioner till dessa förmåner. Änkepension svarar för drygt 90 procent av utgifterna.

Analys

Änkepensionssystemet är under avveckling. Antalet änkepensioner i genomsnitt under året blev 11 300 färre år 2015 jämfört med 2014. För 2016 – 2020 beräknas att antalet änkepensioner minskar med knappt 11 500 per år. Antalet änkepensioner var ungefär 279 000 i genomsnitt under 2015 och prognostiseras till 223 000 år 2020.

Antalet garantipensioner till änkepension beräknas minska från 6 800 i genomsnitt under 2015 till 2 600 år 2020.

Antalet allmänna omställningspensioner blev knappt 3 600 i genomsnitt under 2015, några hundra färre jämfört med åren innan. Under det första halvåret 2016 har antalet varit något högre. Antalet varierar en del mellan åren men det finns en minskande trend. Det beräknas att antalet är 3 500 år 2020.

Antalet förlängda omställningspensioner var knappt 2 800 i genomsnitt 2015. Det beräknas att antalet kommer att vara ungefär 2 700 under perioden 2016 – 2020. Antalet garantipensioner till förlängd omställningspension beräknas däremot minska med någon procent de flesta åren.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2016.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Föregående prognosbelopp	11 908 800	11 520 200	11 103 000	10 610 000	10 086 100
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomisk antaganden	0	+15 000	-15 600	-29 100	-77 000
Volym- och strukturförändringar	+11 100	+8 500	+12 300	+14 600	+16 900
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	11 919 900	11 543 700	11 099 700	10 595 500	10 026 000
Differens i 1000-tal kronor	+11 100	+23 500	-3 300	-14 500	-60 100
Differens i procent	+0,1	+0,2	-0,0	-0,1	-0,6

Ändrade makroekonomiska antaganden

De inkomstgrundade efterlevandepensionerna påverkas av inkomstindex. Garantipensionerna påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt också av inkomstindex (ju högre inkomstindex desto lägre garantipensioner). Inkomstindex har störst inverkan på utgiftsprognosen. Prognosen för inkomstindexet har höjts för år 2017 men sänkts för åren 2018 – 2020 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2017 – 2020.

Utgifterna påverkas också av balansindex. För änkor födda under något av åren 1930 – 1944 finns en garantinivå för änkepension som baseras på änkans ålderspension och den avlidne makens teoretiska ålderspension. Dessa änkepensioner höjs om balansindex höjs och vice versa. Vissa änkepensioner som inte omfattas av garantiregeln kan däremot sänkas vid ett höjt balansindex och tvärtom. Än så länge är det dock färre änkepensioner som tillhör den gruppen. Jämfört med föregående anslagsuppföljning har prognosen för balansindex höjts något för 2017. Från och med 2018 kommer det inte att finnas något separat balansindex enligt beräkningen.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för antalet änkepensioner har höjts marginellt jämfört med föregående anslagsuppföljning.

Prognosen för medelbeloppet för allmän och förlängd omställningspension har höjts något.

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2016	2017	2018	2019	2020
8 460 100	8 305 800	8 246 700	8 307 800	8 438 000

Analys

Under prognosperioden beräknas antalet ålderspensionärer som erhåller bostadstillägg (BTP) vara ungefär oförändrat. Antalet ålderspensionärer prognostiseras öka vilket har en höjande effekt på antalet förmånstagare. En motverkande effekt till det är att många BTP-tagare är äldre ålderspensionärer och att nytillkomna ålderspensionärer har en högre medelpension.

Balanseringen inom inkomstpensionssystemet har en höjande effekt på utgifterna för bostadstillägg, se tidigare avsnitt om prognoser för inkomstindex och balanstal.

Boendekostnadernas förändringar har stor betydelse för bostadstilläggets utveckling. Konjunkturinstitutet prognostiserar att boendekostnadsindex för bostads- och hyresrätter ökar för år 2016 med 0,8 procent och år 2017 med 1,3 procent, samt för åren därefter med 2 procent per år.

Benägenheten att ansöka om bostadstillägg påverkar utgiften. Det är osäkert hur stort mörkertalet är, det vill säga hur många som är berättigade till bostadstillägg men som inte har det. Förändras benägenheten att ansöka om bostadstillägg kan utgifterna för bostadstillägg påverkas.

2016-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2016-3

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2016.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Föregående prognosbelopp	8 436 600	8 203 000	8 061 400	8 042 800	8 062 100
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden	-8 400	-32 000	-17 000	-6 200	+35 400
Volym- och strukturförändringar	+31 900	+134 800	+202 300	+271 200	+340 500
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	8 460 100	8 305 800	8 246 700	8 307 800	8 438 000
Differens i 1000-tal kronor	+23 500	+102 800	+185 300	+265 000	+375 900
Differens i procent	+0,3	+1,3	+2,3	+3,3	+4,7

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för bostadstillägg påverkas av inkomstindex/balansindex, prisbasbeloppet och boendekostnadsutvecklingen.

Prognosen för balansindex/inkomstindex har höjts för år 2017 men sänkts för åren 2018–2020 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Prognosen för den inkomst som tas upp vid beräkningen av BTP har av det skälet höjts för år 2017 och sänkts för åren 2018-2020. Detta har haft en sänkande effekt för år 2017 respektive höjande effekt för åren 2018-2020 på utgiftsprognosen för bostadstillägg.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är sänkt för åren 2016-2017 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har en sänkande effekt på utgiftsprognosen för alla prognosår.

Volym- och strukturförändringar

I föregående anslagsuppföljning antogs att antalet förmånstagare skulle sjunka något under 2016, senare mätvärden visar att det inte har skett. Antalsprognosen har därför justerats upp och antalet förmånstagare beräknas istället öka marginellt i år. Medelbeloppet beräknas även bli något högre vilket också höjer utgiftsprognosen.

1:4 Äldreförsörjningsstöd

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2016	2017	2018	2019	2020
884 800	941 200	1 020 100	1 095 800	1 175 400

Analys

Förmånen är avsedd för personer 65 år och äldre som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra pensionsförmåner.

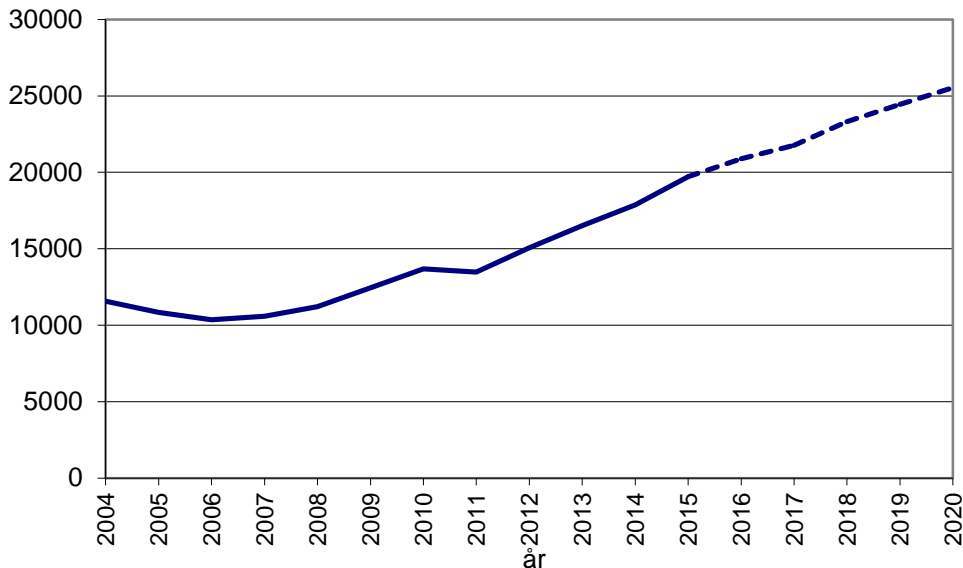
Medelantalet personer med äldreförsörjningsstöd (ÄFS) beräknas till 20 900 år 2016. Antalet personer med ÄFS beräknas öka under kommande år eftersom en större andel av dem som är födda 1938 eller senare är berättigade till ÄFS jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare. För den sistnämnda gruppen kan hel garantipension ersätta ÄFS efter 10 års bosättningstid. En del av den utgift som för födda 1937 eller tidigare bokförs under anslaget garantipension bokförs därför för födda 1938 eller senare under anslaget äldreförsörjningsstöd. Denna olikhet mellan födelseårgångarna påverkar antalsutvecklingen för ÄFS under prognosperioden.

Antalet förmånstagare påverkas av minskad eller ökad invandring. Invandringen (asylskäl) har under de fyra senaste åren ökat. Ungefär två procent är över 60 år av dem som invandrar av asylskäl och som får uppehållstillstånd.

Benägenheten att ansöka om äldreförsörjningsstöd påverkar utgiften. Det är osäkert hur stort mörkertalet är, det vill säga hur många som är berättigade till äldreförsörjningsstöd men som inte har det. Förändras benägenheten att ansöka om äldreförsörjningsstöd kan utgifterna för äldreförsörjningsstöd påverkas.

Till år 2020 beräknas antalet förmånstagare öka till 25 500 personer.

Antal personer med äldreförsörjningsstöd, utfall och prognos

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2016.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Föregående prognosbelopp	876 100	931 300	1 011 300	1 086 900	1 167 200
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden	-600	-1 000	-400	-400	-1 300
Volym- och strukturförändringar	+9 300	+10 900	+9 200	+9 300	+9 500
Ny regel					
Övrigt					
Ny prognos	884 800	941 200	1 020 100	1 095 800	1 175 400
Differens i 1000-tal kronor	+8 700	+9 900	+8 800	+8 900	+8 200
Differens i procent	+1,0	+1,1	+0,9	+0,8	+0,7

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2017-2020 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Eftersom skälig levnadsnivå är knuten till prisbasbeloppet har denna förändring haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för dessa år.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är sänkt för åren 2016-2017 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för åren 2016-2020.

2016-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2016-3

Volym- och strukturförändringar

Antalet förmånstagare har justerats upp något för åren 2016-2020 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Utvecklingen under de senaste månaderna tyder på ett högre antal förmånstagare. Antalet med höga belopp beräknas bli något fler. Medelbeloppet beräknas därför bli något högre jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning.

2016-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2016-3

2:1 Pensionsmyndigheten

Tabell 2:1.1 - Prognos anslag. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

2016	2017	2018	2019	2020
530 010	537 107	547 094	556 755	565 451

Analys

I denna prognos redovisas samtliga administrationskostnader exklusive de extra medel för 2016 och 2017 som vi hemställt om i budgetunderlaget.

Prognosen för de administrationskostnader som belastar anslaget 2016 är oförändrad jämfört med den prognos som lämnades i maj.

2020 beräknas de totala administrationskostnaderna till 1 450 miljoner kronor med prisuppräknning inkluderad, vilket motsvarar totalnivån vid föregående prognostillfälle.

I 2016-års priser beräknas administrationskostnaderna, såväl anslags- som totalnivån, ligga i princip fast över tiden.

Anslagsöversikt

Av tabell 2:1.2 nedan framgår att prognostiserade kostnader ryms inom ramen för tilldelade anslagsmedel för år 2016.

Tabell 2:1.2 - Anslagsöversikt 2016. Beloppen anges i 1000-tal kronor

Ingående överföringsbelopp	Anslag 2016	Tilldelade medel	Prognos för hela året	Årets över-/under-skridande	Avvikelse från tilldelade medel	Högsta anslagskredit	Tillgängliga medel	Överskridande av anslagskredit
-5 312	528 050	522 738	530 010	-1 960	-7 272	15 842	538 580	0

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen som följer görs en anslagsjämförelse med den prognos som lämnades i maj 2016. De marginella förändringarna beror på ändrade framräkningsfaktorer och utgörs således inte av några förändringar i inriktningen för verksamheten.

2016-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2016-3

Tabell 2:1.3 - Prognosjämförelse. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Föregående prognosbelopp	530 010	536 563	546 815	556 472	565 446
Överföring till/från andra anslagsposter					
Ändrade makroekonomiska antaganden					
Volym- och strukturförändringar					
Ny regel					
Övrigt	0	544	279	283	5
Ny prognos	530 010	537 107	547 094	556 755	565 451
Differens i 1000-tal kronor	0	544	279	283	5
Differens i procent	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0

De totala administrationskostnaderna

I de följande tabellerna redogörs för Pensionsmyndighetens prognos för de totala administrationskostnaderna samt fördelningen mellan de olika finansieringskällorna först i löpande priser (tabell 2:1.4), därefter i 2016-års priser (tabell 2:1.5).

Totala kostnader – löpande priser

Tabell 2:1.4 - Totala administrationskostnader Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Total administrationskostnad	1 359 000	1 377 198	1 402 805	1 427 578	1 449 873
Varav Anslagsmedel	530 010	537 107	547 094	556 755	565 451
AP-fonderna	482 445	488 905	497 996	506 790	514 705
Premiepensionsfonderna	346 545	351 185	357 715	364 032	369 718

Analys

Vid framräkningen av kostnaderna för åren 2017-2020 tas hänsyn bland annat till makroekonomiska förutsättningar som erhålls från Konjunkturinstitutet. För administrationskostnaderna har Konjunkturinstitutets beräknade KPI beaktats samtidigt som vi gör en egen bedömning av löneutvecklingen på Pensionsmyndigheten. Eftersom Pensionsmyndighetens totala kostnader utgörs till knappt 50 procent av personalkostnader har bedömda löneökningar använts motsvarande denna andel och resterande andel av framräkningen har utgjorts av KPI från Konjunkturinstitutets beräkningar. Vår framräkningsmodell innehåller även en effektiviseringsfaktor.

För fördelningen av kostnader mellan de tre finansieringskällorna används Pensionsmyndighetens modell för kostnadsfördelning. Utifrån analys av verksamhetsplaner och prognoser för de kommande åren beräknas procentsatser för att skatta fördelningen från och med 2016 och framåt. Denna kostnadsfördelning och hur den utvecklas över tid återspeglas i beräkningarna i utgiftsprognoserna.

Trenden vad gäller kostnadsfördelningen har sedan myndighetsstarten pekat mot att AP-fondernas andel av finansieringen minskar på bekostnad av premiepensionssystemet. En anledning till detta är att avskrivningarna hos

2016-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2016-3

Försäkringskassan av de it-stöd som togs fram i samband med pensionsreformen, som till övervägande del finansieras via AP-fonderna, sjunkit kraftigt år för år samtidigt som våra övriga it-stöd, inklusive driften av dessa, belastat samtliga finansieringskällor med en mer jämn fördelning. Av de förkalkyler som gjorts i samband med framtagande av långsiktiga utgiftsprognoser samt budgetunderlag kan vi dock se att denna trend vad gäller kostnadsfördelningen avstannar framöver eftersom de äldre it-stöden hos Försäkringskassan blivit i stort sett slutavskrivna under 2015.

Framöver växer premiepensionssystemet konstant i omfattning vad gäller antal sparare, förvaltat kapital, antal pensionärer och belopp som betalas ut. För inkomst- och tilläggspension (AP-fonderna) är volymerna relativt oförändrade medan garantipensionen (anslag) visar på minskade volymer framöver. Samtliga dessa förutsättningar bedöms påverka kostnadsfördelningen framöver. När vi även väger in inriktningen och satsningarna för verksamheten de kommande åren gör vi bedömningen att proportionerna mellan våra finansieringskällor kommer vara stabil utan större svängningar.

Totala kostnader – 2016-års priser

För att tydligare visa på vilka delar av verksamheten som ökar respektive minskar i kostnad görs ytterligare analys av de totala administrationskostnaderna nedan där prognostiserade administrationskostnader anges i fasta priser.

Tabell 2:1.5 - Totala administrationskostnader Beloppen i 2016-års priser, 1000-tal kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Total administrationskostnad	1 359 000	1 365 000	1 369 000	1 369 000	1 369 000
Varav Anslagsmedel	530 010	532 350	533 910	533 910	533 910
AP-fonderna	482 445	484 575	485 995	485 995	485 995
Premiepensionsfonderna	346 545	348 075	349 095	349 095	349 095

Analys

Under hela perioden beräknas det ske en förskjutning mellan olika kostnadslag till följd av det pågående utvecklingsarbetet. Denna förskjutning sker från ärendehandläggning till konsumentuppdrag samt till kostnader för drift och förvaltning av it-system.

Utvecklingstakten medför att kostnaderna för avskrivningar successivt ökar under perioden. Budgetmässigt motverkar vi detta med minskad andel konsulter inom it samt sänkta kostnader i samarbetet med Försäkringskassan. Sammantaget ger dessa förändringar en jämn kostnadsnivå över åren.

Räntekontokredit (enligt 7 kap 4 § budgetlagen)

Pensionsmyndighetens räntekontokredit är avsedd för såväl skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet som kreditutrymme för administrationskostnader som innefattar de tre finansieringskällorna. Räntekontokrediten för Pensionsmyndigheten täcker därmed fyra delar. Administrationskostnader som finansieras via premiepensionssystemet ökar belastningen av räntekontokrediten med ca 30 miljoner kronor månatligen fram till den månad då det faktiska avgiftsuttaget görs från premiepensionsspararnas konton i maj månad.

Krediterna för administrationskostnader finansierade via anslag och AP-fondsmedel används endast om behov skulle uppstå. Detta har ännu ej skett.

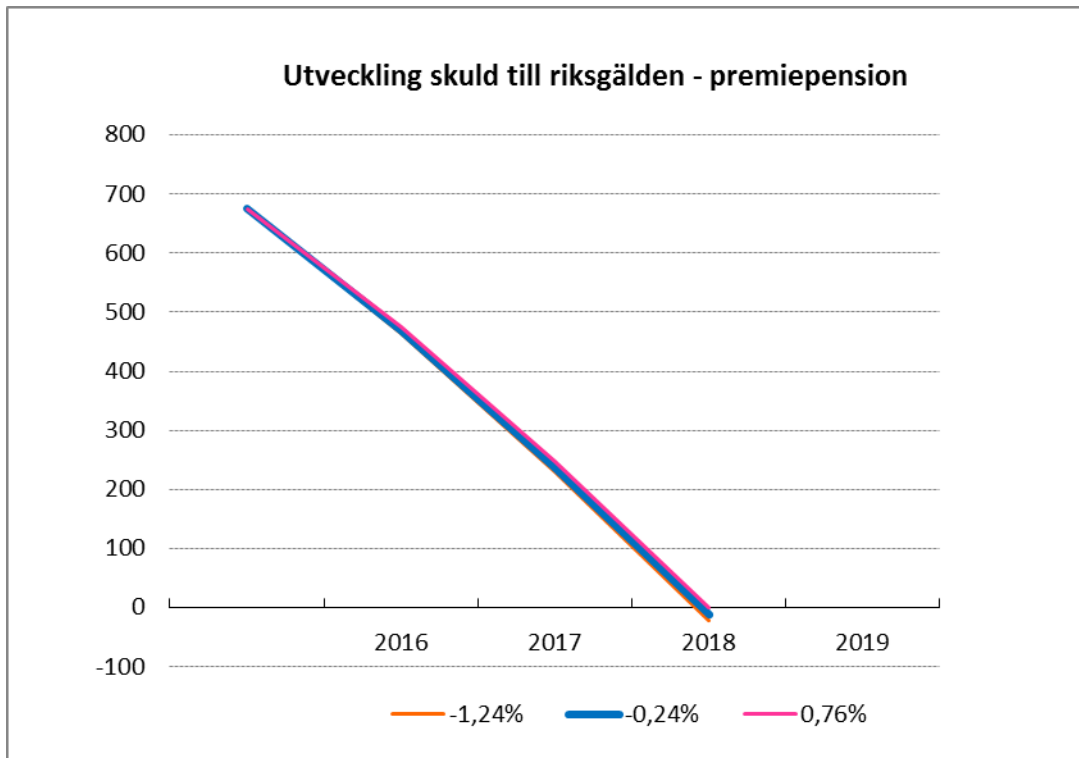
Nedan redovisas den ackumulerade skulden till Riksgälden avseende räntekontokredit vid utgången av respektive år till den del den avser uppbyggnaden av premiepensionssystemet.

Tabell 2:1.6 - Skuldprognos avseende uppbyggnaden av premiepensionssystemet.

Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

År	2016	2017	2018
Belopp tkr	468 934	238 284	-11 488

Följande diagram visar en prognos över skuldens utveckling fram till år 2018 då den ska vara helt återbetald.

De tre kurvorna i diagrammet illustrerar ackumulerad skuld vid olika antaganden om räntans storlek för de lån som finns hos Riksgälden. Nuvarande genomsnittlig ränta är -0,24 %.

Analys

Skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet ska amorteras på ett rättvist sätt mellan generationerna och vara återbetald 2018. Som underlag för detta finns en modell där beräknade avgifter matchar kostnader och amorteringar. Storleken på de årliga amorteringarna är främst beroende på värdet på pensionsspararnas tillgångar. Diagrammet ovan visar att skulden är återbetald 2018 med angivna förutsättningar.

Särskild kredit (enligt 7 kap 6 § budgetlagen)

För att klara likviditetsbehovet i fondhandeln behövs en särskild kredit. Krediten uppgick vid myndighetsstarten 2010 till 9 000 miljoner kronor. Från 2014 sänktes krediten till 8 000 miljoner kronor.

Analys

Behovet av den särskilda krediten är beroende av antalet fondbyten, pensionsspararnas behållning och i vilka fonder som handel sker. 2016 har krediten hittills som mest använts 2016-02-11, då med 1 422 miljoner kronor. Under 2015 uppgick användningen av krediten som mest till 1 267 miljoner kronor under en dag (2015-04-24). Användningen av kreditramen ökade successivt fram till 2011 då krediten en enskild dag nyttjades med 7 225 miljoner kronor strax före möjligheten för förvaltningsbolag att göra automatiska massfondbyten stoppades.

Historiskt har det visat sig att då osäkerhet råder på finansmarknaden, till exempel vid kraftig börsnedgång, ökar fondbytena och därmed belastningen av krediten oavsett om förvaltningsbolag är inblandade eller inte. På lång sikt, i takt med att premiepensionssystemet växer och det totala förvaltade kapital som kan bli föremål för fondbyten successivt ökar, stiger användningen av den särskilda krediten.

Från den 21 februari 2014 har Pensionsmyndigheten tagit bort möjligheten att göra fondbyten vid inloggning med pinkod. Alla byten sker nu via inloggning med e-legitimation (via dator eller mobil) eller via blankett. Syftet med att ta bort inloggning med pinkod för fondbyten är att öka säkerheten för pensionssparare och pensionärer enligt myndighetens säkerhetsstrategi.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2016	2017	2018	2019	2020
929 400	1 047 900	1 199 900	1 240 500	1 241 600

Analys

För år 2016 beräknas utgifterna bli knappt 692 miljoner kronor för barnpension och knappt 238 miljoner kronor för efterlevandestöd.

Antalet barnpensioner har minskat kontinuerligt sedan mitten av 00-talet. Åren 2014 och 2015 var minskningstakten lägre än åren dessförinnan. Under första halvåret 2016 var antalet något lägre än första halvåret 2015 men i juli 2016 ungefär lika många som i juli 2015. Det beräknas att antalet mot slutet av året kommer att vara något högre än motsvarande månader ett år tidigare. För åren därefter beräknas att antalet kommer att öka. Antalet barnpensioner är vanligast för barn över 12 år. Antalet personer i de åldrarna beräknas öka enligt SCB:s befolkningsprognos.

Antalet efterlevandestöd minskade något under åren 2011 – 2013 men åren 2014 och 2015 ökade antalet, från 8 100 i december 2013 till 10 700 i december 2015. Det beror bland annat på att invandringen har ökat under de senaste åren. De barn som invandrar hit och vars ena eller båda föräldrar har avlidit har rätt att få efterlevandestöd. Denna utveckling kan antas fortsätta eftersom Migrationsverkets statistik visar att antalet asylärenden för ensamkommande barn ökade kraftigt 2014 och 2015. År 2015 var antalet asylärenden för ensamkommande barn ungefär nio gånger fler än 2013. Vid framskrivningen av antalet efterlevandestöd har det så kallade planeringsantagandet i den prognos som Migrationsverket publicerade den 25 juli 2016 använts som underlag.

Riksdagen har beslutat att *tidsbegränsade* uppehållstillstånd normalt ska beviljas för flyktingar och alternativt skyddsbehövande i stället för permanenta uppehållstillstånd. De nya reglerna ska inte tillämpas vid beslut om uppehållstillstånd för barn och barnfamiljer som ansökt om asyl senast den 24 november 2015. Vår bedömning är dock att de nya reglerna inte får någon effekt på antalet beviljade efterlevandestöd. Eftersom det tidsbegränsade uppehållstillståndet kommer att gälla i åtminstone 13 månader har rätten för efterlevandestöd inte ändrats. Det kan dock bli vanligare att ett efterlevandestöd blir indraget om det tidsbegränsade uppehållstillståndet inte förlängs. Vi har räknat med att de nya reglerna får en begränsad effekt i detta avseende mot slutet av prognosperioden. Antagandet är dock mycket osäkert. Om situationen i till exempel Afghanistan eller Syrien förbättras kan antalet indragningar av efterlevandestöd bli betydligt fler än vad vi har räknat med men å andra sidan är det också möjligt att effekten uteblir.

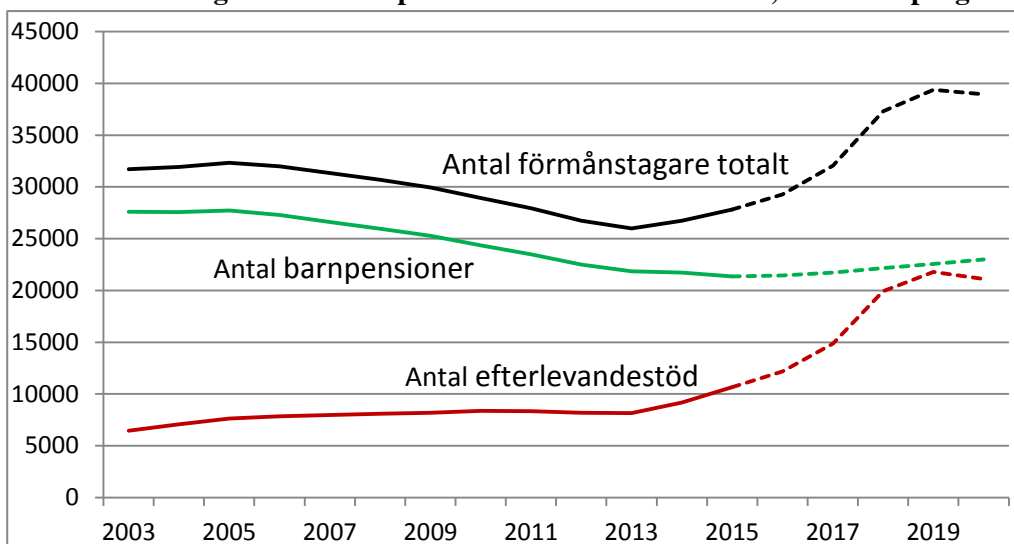
Andelen bifall bland avgjorda ärenden för efterlevandestöd ökade kraftigt 2014 på grund av ändrad tillämpning. Andelen ökade ytterligare 2015 men bedöms minska något 2016.

Hur många efterlevandestöd som kommer att beviljas de närmaste åren påverkas också av hur lång tid det kommer att ta i genomsnitt från det ett ärende registreras hos Migrationsverket tills det, i de fall det är aktuellt, blir ett inkommande ärende för efterlevandestöd hos Pensionsmyndigheten. Vårt beräkningsantagande är att denna tidsperiod kommer vara ungefär 2,5 år.

Antalet efterlevandestöd beräknas öka kraftigt, framför allt 2018. Det beräknas att antalet kommer att minska något under år 2020. Prognosen bör dock betraktas som mycket osäker.

Det diagram som följer visar utvecklingen av antalet med de två förmånerna i december respektive år samt det totala antalet förmånstagare med barnpension och/eller efterlevandestöd.

Antal förmånstagare med barnpension eller efterlevandestöd, utfall och prognos

Medelbeloppet för barnpension påverkas av inkomstindex. Inkomstindex räknades upp med 2,0 procent år 2016 vilket innebar att en inkomstgrundad barnpension räknades upp med ungefär 0,4 procent vid årsskiftet 2015/2016. Medelbeloppet för barnpension beräknas trots det minska något mellan 2015 och 2016. Det beror på att nybeviljade barnpensioner i genomsnitt är lägre än de som finns i beståndet. För åren därefter beräknas att medelbeloppet ökar. Medelbeloppet beräknas bli 31 500 kronor år 2016 och 33 400 kronor år 2020.

Medelbeloppet för efterlevandestöd, som främst påverkas av prisbasbeloppet, beräknas bli 15 300 år 2016 och 18 000 år 2020. Orsaken till den relativt kraftiga ökningen är att andelen efterlevandestöd som inte är samordnade med barnpension beräknas öka. En större andel av efterlevandestöden beräknas således vara oreducerade. Detta medför att medelbeloppet för efterlevandestöd ökar.

2016-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2016-3

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2016.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Föregående prognosbelopp	941 000	1 052 500	1 209 500	1 306 200	1 339 300
Överföring till/från andra anslag					
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	+1 700	+900	+100	-5 300
Volym- och strukturförändringar	-11 600	-6 300	-10 500	-65 800	-92 400
Ny regel	-	-	-	-	-
Övrigt					
Ny prognos	929 400	1 047 900	1 199 900	1 240 500	1 241 600
Differens i 1000-tal kronor	-11 600	-4 600	-9 600	-65 700	-97 700
Differens i procent	-1,2	-0,4	-0,8	-5,0	-7,3

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för inkomstindex är höjd för år 2017 men sänkt för åren 2018 – 2020 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Prognosen för prisbasbeloppet är höjd för åren 2017 – 2020.

Volym- och strukturförändringar

För barnpension har bara små justeringar av prognosen gjorts. Faktorn för retroaktiva utbetalningar har till exempel sänkts något för 2016.

Vid prognosen för antalet efterlevandestöd har vi beaktat Migrationsverkets prognos från den 25 juli 2016 för antalet flyktingbarn. Detta har haft en minskande effekt på prognosen för antalet efterlevandestöd från och med 2018.

För övrigt har bara mindre justeringar gjorts i prognosen för efterlevandestöd. Prognosen för antalet efterlevandestöd har till exempel sänkts något för 2016. Faktorn för retroaktiva utbetalningar för efterlevandestöd har justerats ned.

1:7 Pensionsrätt för barnår

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Anslag (= tillgängliga medel=anslagsbelastning)	7 237 862 ¹	7 487 000	7 514 300	7 877 600	8 308 300
Preliminär avgift	6 876 216	-	-	-	-
Reglering, avser förhållanden tre år tidigare	361 646	282 450	300	9 900	0
Prognostiserad avgift för respektive år	6 885 800	7 204 550	7 514 000	7 867 700	8 308 300

1 Fastställd av riksdag eller regering.

Anslaget omfattar statliga ålderspensionsavgifter för barnårsrätt till personer med barn under 5 år (adoptivbarn utgör ett undantag och pensionsrätten för dem beräknas från det datum när föräldern/föräldrarna får omvårdnaden vilket kan leda till att barnets ålder förskjuts till 10-års åldern).

Den statliga ålderspensionsavgiften består av två delar: preliminär avgift som baseras på den beräknade pensionsrätten för barnår och ett regleringsbelopp som täcker avvikelserna mellan det preliminära belopp som tagits ut och faktisk avgift. Regleringen äger rum tre år efter det att det preliminära beloppet tas ut.

Analys

För försäkrad förälder till små barn i åldern 0-4 år och/eller med adoptivbarn som inte uppnått 11-årsåldern, fastställs det pensionsgrundande beloppet som det förmånligaste av följande tre beräkningsalternativ:

1. En utfyllnad till den enskildes pensionsunderlag året före barnets födelse/året då adoptivbarnet är i adoptivföräldrars vård.
2. En utfyllnad till 75 procent av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för alla försäkrade under 65 år.
3. Ett fast belopp på ett inkomstbasbelopp.

Prognosen påverkas dels av antalsutvecklingen av barn huvudsakligen i åldern 0-4 år, dels av utvecklingen av medelbelopp som beräknas i de olika beräkningsalternativen. Medelbeloppen påverkas i sin tur av timlöneutvecklingen, inkomstbasbeloppets utveckling och utvecklingen av den pensionsgrundande inkomsten.

Anslagsbeloppet år 2016 är 7 238 miljoner kronor inklusive ett regleringsbelopp på 362 miljoner kronor. År 2017 beräknas anslaget uppgå till 7 487 miljoner kronor. Utvecklingen av anslagsposten, exklusive regleringsbelopp, för åren 2017-2020 följer utvecklingen av timlönen och inkomstbasbeloppet samt antalet barn i åldern 0-4 år. År 2017 ökas anslaget med ett regleringsbelopp på cirka 282 miljoner kronor. Anslagen år 2018 och 2019 ökas enligt prognosen med regleringsbelopp på cirka 0,3 miljoner kronor respektive 10 miljoner kronor.

2016-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2016-3

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2016.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2017	2018	2019	2020
Föregående prognosbelopp	7 478 400	7 559 100	7 943 600	8 416 700
Överföring till/från andra anslag	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-4 900	-14 300	-30 400	-55 700
Volym- och strukturförändringar	13 550	-30 400	-40 800	-52 700
Ny regel	-	-	-	-
Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare	-50	-100	5 200	0
Differens mot förslag i budgetpropositionen				
Ny prognos	7 487 000	7 514 300	7 877 600	8 308 300
Differens i 1000-tal kronor	8 600	-44 800	-66 000	-108 400
Differens i procent	0,1	-0,6	-0,8	-1,3

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen är sänkt jämfört med föregående prognos eftersom timlöneutvecklingen beräknas bli något lägre. Det har en sänkande effekt på utgiftsprognosen. Även inkomstbasbeloppet beräknas bli lägre för åren 2018 – 2020 vilket också har en sänkande effekt på prognosen.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen är sänkt för åren 2018-2020 jämfört med föregående prognos eftersom SCB prognostiserar färre barn i åldern 0-4 år på grund av ett lägre antagande gällande invandring. För år 2017 är prognosen höjd eftersom invandringen på kort sikt beräknas bli något högre.

Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare

År 2018 minskas regleringsbeloppet med ca 0,1 miljoner kronor i jämförelse med prognosen i maj. Det beror på ändrat antagande avseende 2015. Regleringsbeloppet beräknas bli drygt 5 miljoner kronor högre år 2019 jämfört med föregående prognos.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Prognos. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Pensioner från AP-fonderna	282 426 000	297 358 000	312 145 000	323 078 000	331 866 000
Övriga utgifter från AP-fonderna	2 908 000	2 985 000	3 051 000	3 098 000	3 156 000
Summa under utgiftstaket	285 334 000	300 343 000	315 196 000	326 176 000	335 022 000
Premiepensioner	7 596 000	8 883 000	10 485 000	12 353 000	14 505 000
Summa ålderspensionssystemet	292 930 000	309 226 000	325 681 000	338 529 000	349 527 000

De utgifter som redovisas i detta avsnitt omfattar den inkomstgrundade ålderspensionen, dvs. förmånerna tilläggspension, inkomstpension och premiepension. Dessa förmåner finansieras via AP-fonderna och premiepensionssystemet. Även AP-fondernas administrationskostnader, förvaltningsavgifter och kostnadsersättningar till Pensionsmyndigheten och Skatteverket m.fl. ingår i de utgifter som redovisas. Dessutom ingår överföringar av pensionsrätter till de europeiska gemenskaperna enligt lag (2002:125).

Utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna ingår inte i statens budget. AP-fondernas utbetalningar och administrationskostnader m.m. redovisas ändå under statens utgiftstak. Premiepensionerna redovisas däremot inte under utgiftstaket.

Analys

Utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna ökade med 11 miljarder kronor år 2015. År 2016 beräknas dessa utgifter öka med 19 miljarder kronor och år 2017 med 16 miljarder kronor. Under perioden 2018 – 2020 beräknas utgifterna öka med 13 miljarder kronor per år i genomsnitt. Variationerna förklaras i huvudsak av indexeringen av pensionerna, se avsnittet Prognoser för inkomstindex och balanstal.

Frånsett de variationer som orsakas av indexeringen ökar utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna. Utgiftsökningen beror främst på ett ökat antal ålderspensionärer och att en allt större andel av pensionärerna har inkomstgrundad ålderspension.

Antalet med inkomstgrundad ålderspension kan beräknas som summan av antalet tilläggspensioner för födda 1937 eller tidigare och antalet inkomstpensioner. Då bortses från dem som endast har premiepension. De har inte pension som sin primära inkomstkälla utan tar ut premiepension för att få tillgång till rabatter, t.ex. på kommunala färdmedel. I december 2015 var antalet med inkomstgrundad pension enligt denna definition 2 047 000. Det beräknas att detta antal har vuxit till 2 239 000 i december 2020.

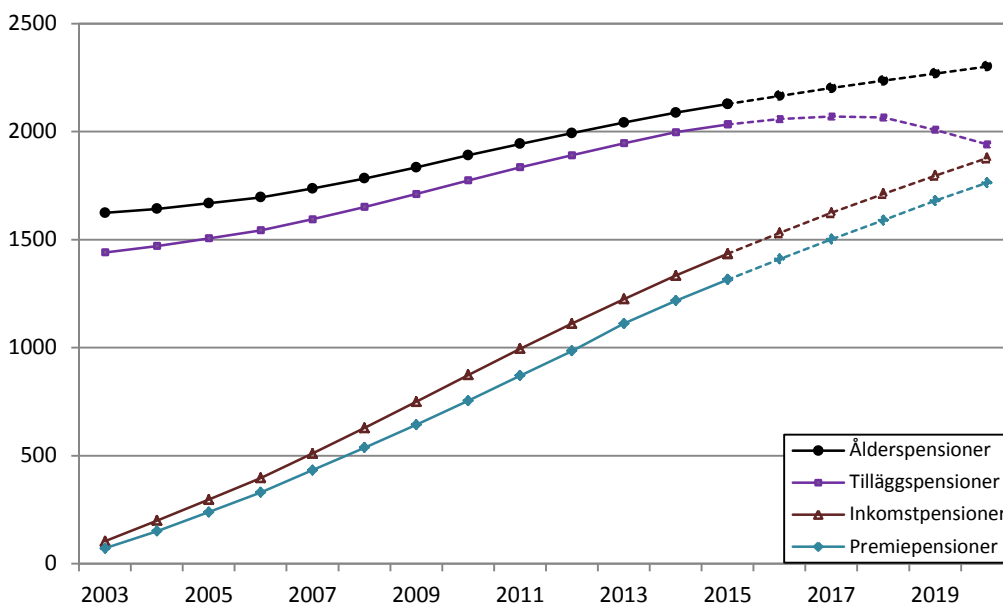
Antalet tilläggspensioner var 2 033 000 i december 2015 och beräknas vara 1 941 000 i december 2020. De som fyller 61 år från och med 2015 har inte rätt till någon tilläggspension. År 2019 kommer antalet tilläggspensioner att minska relativt kraftigt eftersom det inte tillkommer några 65-åringar med tilläggspension. De 65-åringar som får pension från och med detta år får enbart inkomstgrundad pension från det nya pensionssystemet, inkomstpension och premiepension.

Antalet inkomstpensioner var 1 434 000 i december 2015 och beräknas vara 1 877 000 i december 2020. Orsaken till den kraftiga ökningen är att allt fler födelseårgångar får rätt till denna förmån.

Antalet premiepensioner är färre än antalet inkomstpensioner trots att ungefär 8 000 personer endast har premiepension. De flesta av dem som endast har premiepension är yngre än 65 år. Ungefär 118 000 pensionärer över 65 år har inkomstpension men ingen premiepension. En del av dem som har inkomstpension men ingen premiepension har inte heller rätt till premiepension eftersom premiepensionsrätter inte kunde tjänas in före 1995. Antalet premiepensioner, exklusive premiepensioner till efterlevande, var 1 315 000 i december 2015 och beräknas vara 1 763 000 i december 2020.

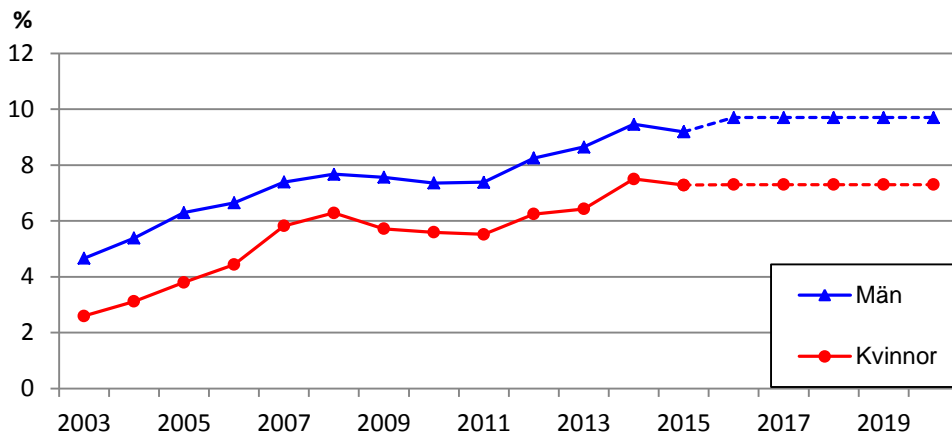
Diagrammet nedan visar hur antalet ålderspensioner (inklusive personer med endast garantipension) har utvecklats sedan 2003 och hur antalet beräknas fortsätta att öka. Dessutom redovisas utvecklingen för de olika inkomstgrundade ålderspensionerna.

Antal ålderspensioner samt antal tilläggs- och inkomstpensioner och premiepensioner i december, 1 000-tal

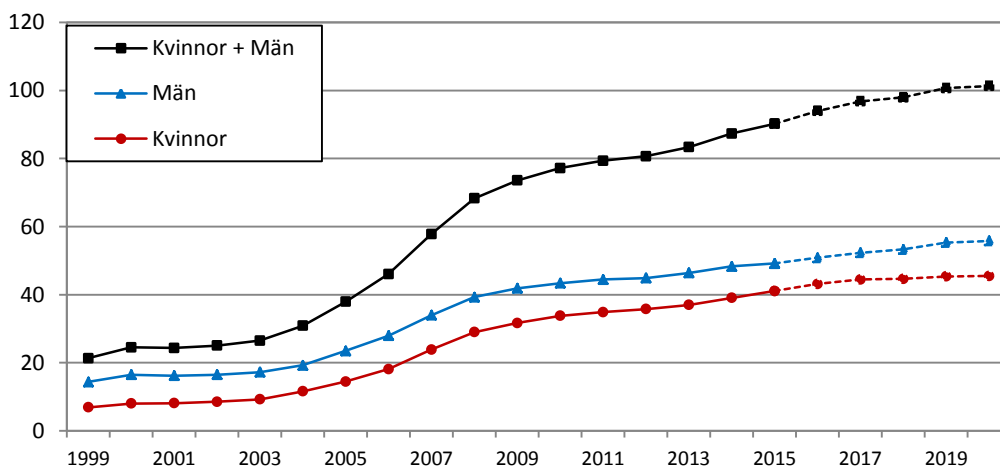
Mellan 2002 och 2008 ökade antalet med tidigt uttag av ålderspension kraftigt. År 2009 skedde dock en uppbromsning av ökningstakten. Antalet och andelen 61-åringar med inkomstpension blev lägre 2009 jämfört med 2008. Mellan 2009 och 2011 sjönk denna andel ytterligare något. Antalet inkomstpensioner under 65 år ökade ändå dessa år eftersom antalet 63- och 64-åringar med inkomstpension ökade relativt kraftigt. Under åren 2012 – 2014 ökade andelen 61-åringar med tidigt uttag igen men år 2015 minskade den något.

Följande diagram visar hur andelen 61-åringar med inkomstpension har utvecklats och vilka antaganden som har gjorts för kommande år. Dessa antaganden har stor inverkan på prognosen över det totala antalet med tidigt uttag. För år 2016 är tendensen att andelen ökar något för män och blir oförändrad för kvinnor. För åren efter 2016 antas att andelen blir oförändrad. Detta är dock ett osäkert antagande.

Andel 61-åringar med inkomstpension, % (bas: antal 61-åringar i befolkningen)

Det kan finnas flera skäl till att en person väljer att ta ut sin ålderspension före 65 års ålder. I vårt budgetunderlag redovisade vi ett antal sådana skäl. Eftersom det finns många olika orsaker att ta ut sin ålderspension tidigt är det svårt att bedöma utvecklingen på längre sikt. Pensioneringsbeteendet kan till exempel påverkas av konjunkturförändringar, eventuell balansering av inkomstpensionerna och regeländringar inom till exempel skattelagstiftningen, sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. En konjunkturedgång kan påverka pensioneringsbeteendet på olika sätt. Fler arbetslösa kan medföra att fler väljer tidigt uttag av ålderspension. Å andra sidan kan den ökade osäkerheten medföra att färre väljer att sluta förvärvsarbeta ”i förtid” och att färre väljer att ta ut sin ålderspension för att placera pensionsbeloppet i kapitalförsäkringar eller på annat sätt.

Det diagram som följer visar antal inkomstpensioner (före 2004 tillägspensioner) i åldern 61 – 64 år sedan 1999 samt en prognos till 2020.

Antal personer i december med inkomstpension (före 2004 tillägspension) i åldern 61 – 64 år, 1 000-tal

Antalet personer som valt att senarelägger pensionsuttaget till efter 65 år ökade kraftigt under större delen av 00-talet men ökade sedan i långsammare takt under några år. Under åren 2012 – 2015 ökade antalet lite kraftigare igen. Andelen med

2016-07-29

inkomstpension vid 65 års ålder har minskat varje år efter 2011 men beräknas bli ungefär densamma 2016 som 2015. Vid prognosen antas att denna andel kommer att minska igen efter 2016.

Det är färre personer som tar sent uttag än tidigt uttag av ålderspension. De flesta som väljer sent uttag skjuter bara upp pensionsuttaget något eller några år medan antalet nybeviljade ålderspensioner med tidigt uttag är relativt jämnt fördelat mellan 61 och 64 år. Därför har tidigt uttag större effekt på utgifterna än sent uttag.

Medelbeloppen för inkomstpension och premiepension beräknas öka kraftigt, vilket bland annat beror på tjugondelsinfasningen av dessa förmåner. Medelbeloppet för inkomstpension påverkas också av indexering. Medelbeloppet för premiepension ökar beroende på att nya ålderspensionärer har kunnat arbeta in premiepensionsrätt under fler år än tidigare födelseårgångar. Medelbeloppet för premiepension påverkas även av börsutvecklingen med mera. Medelbeloppet för inkomstpension beräknas öka med mellan 5 och 10 procent per år 2016 – 2020. Medelbeloppet för premiepension, exklusive premiepension till efterlevande, ökar med mellan 9 och 18 procent per år enligt beräkningen.

Medelbeloppet för tilläggspension beräknas minska eftersom denna förmån är under långsam avveckling.

År 2016 beräknas 60,7 procent av utbetalningarna utgöras av tilläggspension, 36,7 procent av inkomstpension och 2,6 procent av premiepension. År 2020 beräknas tilläggspensionens andel ha minskat till 45,9 procent. Inkomstpension beräknas då utgöra 49,9 procent av utbetalningarna och premiepension 4,2 procent. Tilläggspension står för merparten av utgifterna för inkomstgrundad ålderspension till och med 2018. Detta beror på att personer födda 1937 eller tidigare bara har rätt till denna förmån och att de som är födda något av åren 1938 – 1953 också har rätt till tilläggspension, dock i minskande omfattning.

2016-07-29

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2016-3

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i maj 2016.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2016	2017	2018	2019	2020
Föregående prognosbelopp	292 884 000	308 571 000	325 816 000	339 258 000	352 114 000
Varav utgifter under utgiftstaket	285 267 000	299 596 000	315 183 000	326 668 000	337 254 000
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	+392 000	-443 000	-944 000	-2 652 000
Volym- och strukturförändringar	+172 000	+459 000	+571 000	+578 000	+564 000
Ny regel	-	-	-	-	-
Förändring av överföringar till EG	-3 000	0	-1 000	0	-1 000
Förändring av administrationskostnader	-102 000	-104 000	-114 000	-126 000	-143 000
Ny prognos utgifter under utgiftstaket	285 334 000	300 343 000	315 196 000	326 176 000	335 022 000
Förändrad prognos för premiepensioner	-21 000	-92 000	-148 000	-237 000	-355 000
Ny prognos	292 930 000	309 226 000	325 681 000	338 529 000	349 527 000
Differens i 1000-tal kronor	+46 000	+655 000	-135 000	-729 000	-2 587 000
Differens i procent	+0,0	+0,2	-0,0	-0,2	-0,7

Ändrade makroekonomiska antaganden

Inkomstpension och tilläggspension påverkas främst av inkomstindex. Om balanseringen är aktiverad påverkas dessa pensioner av balansindex i stället för inkomstindex. Enligt prognosen följer pensionerna balansindex till och med 2017. Från och med 2018 följer pensionerna inkomstindex. Tilläggspension påverkas även av prisbasbeloppet till och med 2018.

Jämfört med föregående anslagsuppföljning är prognosen för inkomstindex och balansindex höjd för 2017. För åren 2018 – 2020 är prognosen för inkomstindex sänkt. Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2017 – 2020.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för andelen 65-åringar med inkomstpension har höjts. Även prognosen för antalet med tidigt uttag har höjts.

Förändring för överföringar till EG

Prognosen för överföringar till EG:s tjänstepensionssystem är sänkt för 2016, därefter i stort sett oförändrad.

Förändring för administrationskostnader

Prognosen för AP-fondernas provisionskostnader har sänkts relativt kraftigt. Även prognosen för AP-fondernas interna administrationskostnader har sänkts.

Förändrad prognos för premiepensioner

Prognosen för antalet premiepensioner har höjts. Prognosen för medelbeloppet för premiepension har däremot sänkts vilket bland annat beror på utvecklingen på finansmarknaden under det senaste kvartalet.